Redacțiunea, Administrațiunea Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisori nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!

Birourile de anunciuri.
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoiélă.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta“ iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 124. **Brașovŭ, Duminecă 5 (17) Iunie** **1888.**

Brașovŭ, 4 Iunie st. v. 1888.

Érăși tóte privirile suntŭ ațintite asupra celorŭ ce se petrecŭ în Berlinŭ, după mórtea împăratului Fridericŭ III.

Érăși a urmatŭ o pausă în viéța diplomatică, dér o pausă penibilă, pentru că printrînsa se introduce o nouă fasă în situațiunea generală europeană, care dă nascere pretutindenĭ la nouĕ nedumerirĭ.

Din Berlinŭ ni se telegrafiază că, precum se asigură în cercurile competente de acolo, încă nu s'a luatŭ nicĭ o hotărîre asupra viitórelorŭ raporturĭ ale Germaniei față cu celelalte puterĭ europene.

Mai departe se dice, că raporturile intime de alianță ale Austro-Ungariei cu imperiulŭ germanŭ suntŭ asigurate. Acésta afirmare se află însĕ în órecare contradicere cu afirmarea de mai susŭ, mai alesŭ décă vomŭ avé în vedere, că viitórele raporturĭ ale Germaniei cu monarchia nóstră vorŭ fi condiționate mai multŭ séu mai puținŭ de raporturile ei cu celelalte marĭ puterĭ și în deosebĭ cu Rusia.

Ca unŭ semnŭ caracteristicŭ pentru situațiune înregistrămŭ surprindĕtorulŭ faptŭ, după care pressa francesă, încă înainte de a se fi sevĕrșitŭ în Berlinŭ proclamarea noului împĕratŭ, își esprimă neîncrederea față cu viitórea lui domnire.

Francesii au avutŭ totdéuna cea mai mare antipatiă în contra cancelarului germanŭ și idea, că noulŭ împĕratŭ va lăsa frêu liberŭ politicei sale, i-a făcutŭ ca încă de pe acum sĕ-și manifeste neîncrederea lorŭ.

Acésta manifestare este cu atâtŭ mai bătătóre la ochĭ, cu câtŭ de altă parte aceeași pressă cinstesce memoria rĕposatului împĕratŭ Fridericŭ III într'unŭ modŭ celŭ mai simpaticŭ, ce numai se póte cugeta.

Și décă Francesii aveau atâtea simpatii pentru împĕratulŭ Fridericŭ, causa a fostŭ nu atâtŭ nobleța de inimă și spiritulŭ liberalŭ de care era însuflețitŭ acestŭ monarchŭ, câtŭ mai vêrtosŭ convingerea ce-o câștigaseră, că dênsulŭ era unŭ sincerŭ partisanŭ alŭ păcii.

Neîncrederea, cu care e întîmpinatŭ noulŭ împĕratŭ germanŭ în Francia își are isvorulŭ în temerea, că șansele rĕsboiului vorŭ fi de aicĭ încolo multŭ mai marĭ ca ale păcii.

Dér nu numai Francesii nutrescŭ asemenĭ temerĭ, ci mai pretutindenĭ e lățită credința, că de aicĭ înainte pacea nu mai are nicĭ unŭ punctŭ de sprijinŭ.

Primimŭ dela Bucurescĭ următórele informațiunĭ privitóre la situatiunea interióră actuală de peste munțĭ:

Noutăți din Bucuresci.

La 2 și la 4 Iunie v. curentŭ colegiile electorale ale capitalei suntŭ chemate spre a alege consiliulŭ comunalŭ.

Suntŭ 3 liste în circulațiă: lista *opoziției unite*, adecă vechii conservatorĭ aliațĭ cu liberalii moderațĭ și sincerĭ, lista *disidențilorŭ*, adecă liberalilorŭ turbulențĭ numițĭ și Fleviștĭ, și lista colectiviștilorŭ, adecă a liberalilorŭ, conservatorilorŭ, radicalilorŭ, cosmopoliților întrunițĭ în *colectivitate* sub egida lui Ionŭ Brătianu.

Guvernulŭ de adĭ, ca nicĭodată, stă cu desĕvêrșire la o parte și lasă deplină libertate alegĕtorilorŭ spre a vota cu cine le place. Devisa guvernului *Carp-Maiorescu* este de a lăsa comunelorŭ deplină libertate spre a-și vedé cum le place de interesele lorŭ în limitele prevĕdute de lege și de a nu considera alegerile comunale ca unŭ felŭ de manifestațiunĭ politice în favórea, séu în defavórea guvernului.

E salutarŭ acestŭ punctŭ de vedere alŭ guvernului, căcĭ numai astfelŭ cetățenii vorŭ puté cu timpulŭ sĕ se convingă despre aceia, carĭ le voiescŭ binele fără interesŭ personalŭ și de aceia, carĭ nicĭ unŭ pasŭ nu facŭ fără ca sĕ nu vîneze unŭ interesŭ materialŭ egoistŭ.

Colectiviștii, însĕ ca întotdéuna, de când s'au plămăditŭ în anulŭ 1881 și mai cu sémă în Maiu 1883, când multŭ regretatulŭ C. A. Rosetti s'a despărțitŭ de ei, ne mai putêndu-le admite micile și strîmtele vederĭ în ale politicei și nesațiósele pofte în ale chivernisélilorŭ, așa și de astădată, nu consideră consiliulŭ comunalŭ decâtŭ ca unŭ corpŭ politicŭ și de partidŭ.

Nu ne mirămŭ de acéstă vedere egoistă și puținŭ patriotică a *colectivității*, deóre-ce ómenii carĭ facŭ parte din ea infiltrară politica *militantă* și *locală* până și în literatură, care la orĭ-ce poporŭ e respectată și stimată în conformitate cu valórea pe care o oferă lumei despre gradulŭ de cultură alŭ poporului respectivŭ.

Nu așa au procedatŭ ómenii d-lui Brătianu față cu scriitorii noștri și cu literatura națională.

Ei, unde numai puteau, loveau și isolau pe scriitorii talentațĭ décă nu se închinau lorŭ spre a le face *Ode*, ér pe aceia, carĭ le prémăreau faptele lorŭ îi înălțau și le făceau traiulŭ dulce, dându-le câte trei și patru slujbe, fără sĕ producă ceva de valóre.

Acésta e causa care a făcutŭ ca literatura și presa nóstră periodică sĕ decadă sub *zero*. Décă ar fi ca străinii sĕ judece gradulŭ nostru de cultură după *unele* diare, care aparŭ în Bucurescĭ, ar fi vai de noi; amŭ ajunge sĕ fimŭ espușĭ la risulŭ lumei.

Starea acésta de lucrurĭ bĕtrânulŭ Rosetti o prevedea încă dela Maiu 1881. Agera lui minte și pĕtrundere prevedea că liberalii, după resbelulŭ ruso-românoturcŭ, nu vorŭ puté întreprinde cu acelașŭ succesŭ și o organisare bine-făcĕtóre pentru țéră și de aceea se dice, că ar fi propusŭ — îndată după proclamarea regatului și după încoronare, — d-lui Brătianu ca sĕ se retragă, lăsând cârma în mâna unora mai destoinicĭ în ale administrațiunei, ér după unŭ timpŭ óre-care partidulŭ liberalŭ, reorganisatŭ, închegatŭ și purificatŭ de elemente îndoelnice, sĕ revie aducêndŭ cu sine unŭ planŭ bine studiatŭ și bine cumpănitŭ în ceea ce priviau reformele de introdusŭ spre a da statului românŭ o organisare solidă și corespundĕtóre cu ale statelorŭ moderne civilisate. Și avea dreptate bĕtrânulŭ luptătorŭ, căcĭ noi în *aparență* și în *formă* pare că amŭ avé ceva din ale statelorŭ luminate, pe când în *fondŭ* suntemŭ cu desevêrșire în ale administrațiunei fanariotĭ bizantinĭ.

Nu ne îndoimŭ că guvernulŭ actualŭ, căruia capacitatea, onestitatea și bunăvointa nu-i lipsesce, se va ocupa seriosŭ cu-o reorganisare a tuturorŭ ramurilorŭ administrațiunei publice. Pentru o asemene reorganisare însĕ se cere timpŭ și téma-mĭ e, că ómenii rĕu nărăvițĭ îi vorŭ zădărnici prin agitațiunĭ netrebnice tóte străuințele.

Incâtŭ pentru *oposiția unită* și *disidenți*, ajunge sĕ spui, că ómenii nepreocupațĭ dicŭ ca sĕ ésă orĭ-care, numai *Colectiviștii* nu, căcĭ n'ar fi bine pentru țéră décă șĭ-arŭ scóte érășĭ capulŭ la lumină.

Mai acum câte-va dile, fiindŭ într'unŭ cercŭ, unŭ transilvănénŭ de-ai d-vóstre afirma, ca pressa română de peste munțĭ ar fi colectivistă și că „sêmțĕmêntulŭ publicŭ“ ar regreta amarŭ căderea colectiviștilorŭ.

Se póte. Dér pentru ca sĕ vedemŭ décă acelŭ „sêmțĕmêntŭ publicŭ“ s'a formatŭ întemeiatŭ pe fapte séu pe *legende*, remâne ca în niște articulĭ viitorĭ sĕ analisămŭ faptele celorŭ cădŭțĭ, ca sĕ vedemŭ, décă ei au întăritŭ, séu au slăbitŭ

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

Despre documentele

*relative mai alesŭ la istoria bisericéscă a Românilorŭ.**)

(Fine.)

Dela 1691 și mai alesŭ dela 1700, de când s'a produsŭ desbinarea confesională și la poporulŭ românescŭ, se începe unŭ altŭ periodŭ istoricŭ alŭ bisericei, după a mea părere, celŭ mai interesantŭ din tóte, mai vêrtosŭ décă ilŭ vomŭ considera din punctŭ de vedere alŭ duratei sale, care s'a întinsŭ între marĭ violențe, uneorĭ și cu vĕrsărĭ de sânge până în dilele împĕratului Iosifŭ II. (1780—1790), care prin așa numitulŭ decretŭ alŭ sĕu de toleranță a înfrênatŭ fanatismulŭ religiosŭ, a mai moderatŭ și acea specie de proselitismŭ, alŭ cărui scopŭ nu era atâtŭ câștigarea sufletelorŭ pentru vre-una din confesiunile religióse, câtŭ mai vêrtosŭ unele scopurĭ politice de ordine superióră. Intr'unŭ statŭ orĭ-care, unde toțĭ locuitorii séu mai toțĭ mărturisescŭ aceeașĭ credință, au aceleașĭ cărțĭ rituali și totŭ unŭ dreptŭ canonicŭ, proselitismulŭ religiosŭ nu e cunoscutŭ nicĭ din nume. Cu totulŭ altŭ ceva se întêmplă în țĕrile unde locuitorii se află desbinațĭ în câte cincĭ și mai multe confesiunĭ religióse, precum este d. e. în Transilvania și în Ungaria, în care țĕrĭ locuescŭ alăturea și amestecațĭ romano-catolicĭ de ritulŭ latinŭ, greco-catolicĭ de ritulŭ grecescŭ, ortodoxĭ, totŭ de ritulŭ grecescŭ, reformațĭ calvinianĭ, protestanțĭ luteranĭ séu Augustanĭ, socinianĭ séu arianĭ, carĭ négă divinitatea lui Isusŭ Christosŭ, négă și pĕcatulŭ strămoșescŭ, respingŭ dela ei tóte cele șépte sacramente, cum și totŭ ce se numesce în cele două biserĭcĭ marĭ tradițiune (tradanie); în fine și religiunea mosaică cu 650 mii mărturisitorĭ ai aceleia. De aicĭ apoi trista esperiență, pe care o póte face orĭ-care cĕlĕtorŭ prin acestea două țĕrĭ, ca sĕ védă nu numai în cetățĭ marĭ cu câte 40—50 de mii, ci și în orășelele micĭ și pe la sate câte patru și cincĭ bisericĭ, atâtea în câte confesiunĭ religióse vorŭ fi desbinațĭ locuitorii; de aicĭ totŭ atâțĭ popĭ, dascalĭ, organiștĭ și alțĭ cântărețĭ luptândŭ cu lipsa și sĕrăcia din causa prea micului numĕrŭ alŭ poporenilorŭ.

In acéstă stare de cea mai funestă desbinare confesională aflase împĕratulŭ Leopoldŭ I și ministrii sĕi numitele țĕrĭ după luarea Budei dela Turcĭ în anulŭ 1686, scóterea lorŭ din partea cea mai mare a Ungariei și ocuparea totodată a Transilvaniei de cătră trupele imperialĭ.

Romano-catolicĭ fiindŭ în celŭ mai strînsŭ înțelesŭ alŭ cuvêntului atâtŭ împĕratulŭ câtŭ și consiliarii și mai toțĭ generalii sĕi, urmarea era prea firéscă, pentru ca nu numai condușĭ de consciința lorŭ religiósă, ci și în interesulŭ materialŭ alŭ locuitorilorŭ sĕ voiéscă a'i îndupleca la mărturisirea unei singure credințe religióse și sĕ înțelege, că la cea catolică. Ura însĕ dintre catolicĭ și protestanțĭ era neasemĕnatŭ mai înflăcărată și mai înrădĕcinată decâtŭ ca monarchulŭ și consiliarii sĕi, între carĭ erau și călugărĭ iesuițĭ și prelațĭ de rangŭ înaltŭ, sĕ'șĭ fi pututŭ ajunge scopulŭ așa ușorŭ. Rĕsboiulŭ celŭ barbarŭ de anĭ trei-decĭ în Germania, gonirea tirănéscă a protestanțilorŭ în numĕrŭ fórte considerabilŭ de cătră Ludovicŭ XIV, desele insurecțiunĭ sângerose ale protestanțilorŭ din Ungaria cu scopŭ de a'șĭ apĕra bisericele de invasiunea catolică, produsese ura religiósă mai intensivă chiarŭ și decâtŭ aceea ce domnia între mohamedanĭ și christianĭ. De atâtea orĭ protestanții din Ungaria cereau ajutorŭ dela Turcĭ în contra catolicilorŭ. La ura religiósă se mai adăuga și vechia ură națională dintre Maghiarĭ și Germanĭ, heredită din vécurĭ și trecută prin tóte generațiunile.

In Transilvania biserica romano-catolică apăsată de cătră protestanțĭ, scăpătase de multŭ, încâtŭ era pe aci sĕ fiă esterminată. Episcopia catolică, odinióră fórte puternică, desființată împreună cu tóte mânăstirile din țéră, o parte din averile bisericescĭ confiscate pentru statŭ, tóte celel'alte avuții împărțite între magnații țĕrei; călugării totŭ erau aruncațĭ pe strade, unii chiar ucișĭ.

Impĕratulŭ Leopoldŭ I și consiliarii informându-se de ajunsŭ despre starea desolată a catolicilorŭ din Transilvania, decide ca sĕ-șĭ rădice cu orĭ-ce prețŭ biserica sa din umilire și din pulbere. Insĕ de unde și cum sĕ apuce lucrulŭ? Protestanții maghiarĭ și sașĭ vedeau bine, că restaurându-se hierarchia catolică cu tóte drepturile, aceea va pretinde la momentŭ *restitutionem in integrum*, adecă tóte dominiile, edificiile monastirescĭ ș. a.

Deslegarea problemei nicĭ-decum nu

*) Din ședința publică a Academiei române ținută în 1 (13) Aprilie 1888.

elementulŭ românŭ chiar şi în ţéra românéscă, ne mai vorbindŭ şi de celŭ de peste munţĭ.

Nouraşŭ.

Nu ne putemŭ îndestulŭ mira cum mai potŭ sta de vorbă politicii serioşĭ de dincolo cu ómenĭ, carĭ susţinŭ absurdităţĭ ca aceea, că „pressa română de aicĭ ar fi colectivistă“ şi că sentimentulŭ publicŭ dela noi s'ar fi pusŭ în serviţiulŭ unei partide de dincolo.

Décă vr'una din foile nóstre s'a pronunţatŭ într'unŭ feliu séu altulŭ în favórea partidei colectiviste, a făcut'o pe risiculŭ şi rěspunderea sa propriă, nicĭ decum însě la însărcinarea pressei române şi cu atâtŭ mai puţinŭ ca interpretă a „sêmţĕmêntului publicŭ“ de aicĭ.

Opiniunea publică a Românilorŭ de dincóce de Carpaţĭ s'a pronunţatŭ categoricŭ la tóte ocasiunile în contra politicei militante de partidă în sînulŭ nostru. Cum ar putea ea dér aproba dincolo de munţĭ ceea ce desaprobă aicĭ acasă?

E naturalŭ că Românii noştri doresců prosperarea şi consolidarea statului românŭ, dér tocmai pentru aceea ei nu suntŭ, şi nu potŭ fi, nicĭ „colectivişti“, nicĭ „junimiştĭ“, nicĭ „oposiţioniştĭ“, nicĭ „flevişti“, ci vorŭ simpatisa cu toţĭ aceia, carĭ lucréză sincerŭ şi lealŭ pentru acéstă prosperare şi consolidare, fără deosebire de partidă.

Aceste amŭ aflatŭ de lipsă a le observa în trécĕtŭ la informaţiunile de mai susŭ ce ne vinŭ dela unŭ bărbatŭ distinsŭ de dincolo, şi cărora le-amŭ datŭ locŭ numai din îndemnulŭ de a cunósce părerile, ce domnescŭ adĭ acolo în cercurĭ estinse asupra raporturilorŭ dintre guvernŭ şi partide şi asupra şanselorŭ, ce le oferă aceste din urmă pentru consolidarea interióră a ţĕrii.

SCIRILE ŢILEI.

In comisiunea pentru armată a delegaţiunei ungare 'i s'a adresatŭ ministrului de rěsboiu întrebarea, décă este adevĕratŭ, că li-s'a interdisŭ oficerilorŭ din armata comună sĕ se numéscă oficerĭ „*ces. şi reg.*“ Ministrulŭ sĕ fi rěspunsŭ presentândŭ o cartă de visită a sa, pe care se scrie „ces. şi reg.“ ér nu numai „ces. reg.“. Acésta sĕ fi produsŭ mare bucuriă între şoviniştĭ.

***

Ni se spune, că la *esamenulŭ de maturitate*, ce se va ţiné la scóla comercială română din locŭ în 18 (30) Iunie, vorŭ asista ca comisarĭ ministerialĭ d-lŭ Franciscŭ Kóos inspectorulŭ şcolarŭ alŭ districtului şi d-lŭ Borszéki Samu, consiliarŭ ministerialŭ.

***

Cetimŭ în „Tribuna“: D-lŭ *Ioanŭ Slavicĭ* a plecatŭ alaltaerĭ cu trenulŭ de diminéţă la Vaţŭ, spre a-şĭ face pedépsa hotărîtă de curtea cu juraţĭ din Cluşiu şi confirmată de înalta curte de cassaţiă.

***

Aflămŭ că d-lŭ G. *Chelaru*, profesorŭ la scólele reale române din locŭ, a suferitŭ o grea perdere prin mórtea neaşteptată a tatălui sĕu. Ii adresămŭ sincerile nóstre condolenţe!

***

Cumcă între Românĭ se află şi *friserĭ* fórte dibacĭ, ne dovedesce scirea, ce o aduce „N. W. Tgbl.“, că d-lŭ Ardeleanu, friserulŭ princesei de corónă *Stefania*, a fostŭ chematŭ anume la Franzensbad de către princesa de corónă a Şvediei.

***

Camera italiană a sancţionatŭ în 12 l. c. conferirea dreptului de cetăţênŭ italianŭ lui *Kossuth*, considerândŭ că dênsulŭ petrece mai multŭ de 30 de anĭ în Italia.

***

In nordulŭ Scoţiei *a ninsŭ mereu* în dilele de 4—7 Iunie. Délurile suntŭ acoperite cu zăpadă de unŭ metru şi şi în vale zăpada este de 1 urmă de mare. In 7 Iunie unŭ turistŭ s'a urcatŭ pe muntele Ben-Nevis şi a aflatŭ acolo zăpadă de 8 urme. In *Anglia* n'a ninsŭ, însĕ a fostŭ unŭ timpŭ rece ca şi pe la noi.

Din comitate.

Din rapórtele pe luna lui Maiu, ce s'au cetitŭ în adunările comitetelorŭ administrative ale diferitelorŭ comitate, estragemŭ următórele:

Comitatulŭ Cluşului. Comitetulŭ şi-a ţinutŭ adunarea sa la 11 Iunie n. sub presidiulŭ fişpanului conte Beldi Akos. Nimicŭ conturbătorŭ de ordinea publică nu s'a întêmplatŭ în decursulŭ lunei trecute. Starea sanitară a locuitorilorŭ încă a fostŭ destulŭ de favorabilă, întru câtŭ adecă poporaţiunea în genere vorbindŭ n'a fostŭ bântuită de epidemii. Epidemiile ce s'au ivitŭ au fostŭ mai multŭ numai parţiale. Aşa de esemplu *vĕrsatulŭ* a gravatŭ singurŭ numai în comuna Ciucia, unde s'au ivitŭ 23 de casurĭ, dér tóte s'au resolvatŭ cu reînsănĕtoşarea pacienţilorŭ.

In dimensiunĭ multŭ mai marĭ şi mai periculóse s'a ivitŭ bóla egipténă de ochĭ, *trachoma*. Au suferitŭ de bóla acésta până acum 1077 de indivizĭ, dintre carĭ la 645 de inşĭ bóla s'a ivitŭ în gradŭ mare. S'au vindecatŭ din suma totală a bolnavilorŭ 613, dintre aceştia 238 au fostŭ greu bolnavĭ. Regretabilŭ este, că poporulŭ nu s'a obicinuitŭ nicĭ în asemenea casurĭ a recurge regulatŭ la ajutorulŭ medicilorŭ, ceea ce paraliséză fórte multŭ silinţa ce şi-o dau medicii întru localisarea, respective delăturarea totală a bólei.

Mai întristătorŭ decâtŭ tóte este însĕ raportulŭ inspectorului de dare, care arată, că din suma de 599,779 fl. 50 cr., câtŭ datorescŭ erariului locuitorii din comitatŭ, parte ca dare de pe primulŭ semestru alŭ anului, parte ca restanţă de dare din vremurĭ trecute, — abia s'a putntŭ incassa până la finea lui Maĭ 128, de mii 545 fl. 80 cr., rĕmânêndŭ încă e *restanţă de 471,233 fl. 70 cr.* La acésta se mai adauge încă restanţa dărei militare în sumă de 43,409 fl. $50^1/_2$ cr.

Comitatulŭ Albei de josŭ. Adunarea comitetului s'a ţinutŭ în 13 Iunie n. sub preşedinţa fişpanului br. Coloman Kemeny. Nicĭ în acestŭ comitatŭ nu s'a ivitŭ vre-unŭ incidentŭ conturbătorŭ de ordinea publică.

Este înspăimântătorŭ însĕ raportulŭ inspectorului r. de dare. Elŭ arată, că din suma de 944,518 fl. $54^1/_2$ cr. datorită până la finea lunei lui Maiu, abia s'au putntŭ încassa până la acestŭ terminŭ 145,744 fl. 56 cr. rĕmânêndŭ prin urmare cu finea lui Maiu o *restanţă de vre-o 800,000, adecă optŭ sute de mii, ca ca sĕ nu dicemŭ apróape unŭ milionŭ fl.* Nĭ-se pare, că în suma acésta nu suntŭ socotite şi restanţele dărei militare, care adause la restanţele de mai nainte, póte s'arŭ apropia fórte multŭ la suma de unŭ milionŭ. Miseria progresivă a locuitorilorŭ din acestŭ comitatŭ o denotă destulŭ de lămuritŭ şi împrejurarea, că în primele 4 lunĭ ale acestui anŭ s'au încassatŭ mai puţinŭ în dare cu 19,727 fl. 90 cr. ca în acelaşŭ periodŭ a anului trecutŭ; numai în luna lui Maiu încassările s'au făcutŭ mai puţinŭ cu 7243 fl. $37^1/_2$ cr. ca în Maiu anulŭ trecutŭ. Impejurarea acésta a pusŭ pe gândurĭ o parte însemnată din cărmuitorii acestui comitatŭ, căcĭ enormele restanţe de dare nu suntŭ a se atribui vre-unui indiferentismŭ din partea contribuabililorŭ, ci causa este a se căuta mai alesŭ în *lipsa de bucate.*

Orfanĭ se află în acestŭ comitatŭ 11,513 cu 164 de tutorĭ.

Starea sanitară a locuitorilorŭ altcum e destulŭ de bună. Inflamaţiunea de gâtŭ abia s'a ivitŭ în întregŭ comitatulŭ la vre-o 15 copii, dintre carĭ au muritŭ 5. De vĕrsatŭ asemenea au muritŭ în comitatŭ 5. Mai vîrtosŭ din causa difteritei, dér şi numai din precauţiune, în Aiudŭ s'a închisŭ scóla civilă de băeţĭ pe 2 sĕptĕmânĭ.

Comitatulŭ Ciucului. Adunarea comitetului s'a ţinutŭ la 11 Iunie sub presidiulŭ fişpanului Mako Balint. In cursulŭ lunei trecute s'au întêmplatŭ focurĭ: în S. Simonŭ causândŭ o pagubă de 180 fl. şi în Misentea, causândŭ pagubă de 206 fl. S'a pornitŭ cercetare disciplinară contra unui notarŭ de cercŭ din causa unorŭ necorectităţĭ în privinţa înmânuărei banilorŭ de dare. Bóle epidemice nu s'au ivitŭ.

Inspectorulŭ reg. de scóle se plânge că mai alesŭ în comunele din Ciuculŭ inferiorŭ e obiceiulŭ a se încheia anulŭ scolasticŭ încă în primele dile ale lui Maiu şi prin acésta anulŭ de scólă, şi aşa destulŭ de scurtŭ, se scurtéză şi mai multŭ.

Trecerea Japonezilorŭ la creştinismŭ.

După cum anunţă „Japon Weekly Mail“, în Japonia s'a pornitŭ o vină mişcare pentru conveztirea Japonezilorŭ la creştinismŭ. In classele mai culte ale societăţii japoneze domnesce convingerea, că acéstă convertire e neapĕratŭ necesarŭ a se face.

Celŭ mai popularŭ scriitorŭ japonezŭ, cu numele *Fukuzawa*, dice că elŭ, ca şi cea mai mare parte a Japonezilorŭ cultĭ, peste totŭ dicêndŭ nu multŭ îşĭ bate capulŭ cu religiunea şi nicĭ nu cunósce dogmele credinţei creştine; de-órece însĕ tóte popórele civilisate ale lumei suntŭ creştine, e cu neputinţă, dice amintitulŭ scriitorŭ, ca poporulŭ japonezŭ sĕ nu priméscă creştinismulŭ, décă voeşce şi mai departe sĕ stea în atingere continuă cu celelalte popóre.

Toyama, unŭ profesorŭ alŭ universităţii japoneze imperiale, ţinŭ nu de multŭ o conferenţă, în care pledă cu multă căldură pentru creştinismŭ, dela care speră, că décă se va lăţi în Japonia, musica japoneză se va perfecţiona şi se va desvolta mai bine; spiritulŭ concordiei se va întări între Japonezĭ, şi în fine speră, că prin creştinismŭ se va rĕsturna părĕtele despărţitorŭ ce a esistatŭ până acum şi esistă încă şi astădĭ între bărbaţii şi femeile japoneze.

Caracteristică este declaraţia, ce o

---

era uşóră, căcĭ protestanţii erau decişĭ a se apĕra cu armele în averile răpite prin secularisarea din véculŭ alŭ 16-lea. In acelaşĭ timpŭ, adecă între anii 1686 şi 1698 mai alesŭ generalii veniţĭ în ţéră şi călugării carĭ îi însoţeau ca preoţĭ de regimentŭ reflectară pe curtea imperială din Viena mai ântêiu la rutenii din Ungaria, apoi la poporulŭ românŭ din ambele ţĕrĭ. Écă două elemente, îşĭ diseră ei, fórte bine venite, cu alŭ cărorŭ concursŭ s'ar putea restaura catolicismulŭ decădutŭ şi a se înmulţi numĕrulŭ catolicilorŭ cu mai multe sute de mii. Noi însĕ amŭ vĕdutŭ mai susŭ, că biserica Româniloru apucase a fi subjugată cu o sută de anĭ mai înainte de către cea reformată şi în parte chiar incorporată la acésta.

Din diua în care protestanţii aflară despre acelŭ planŭ alŭ curţei imperiale se încinse o luptă crâncenă între aceştia şi între catolicĭ, până ce lupta de condeiu se prefăcu în rĕsboiu civilŭ, care s'a începutŭ în anulŭ 1703 şi a duratŭ în modŭ fórte barbarŭ până în anulŭ 1711. Nicĭ la unii din descendenţĭ nu le prea plăcea sĕ audă, că una din causele principalĭ ale insurecţiunei lui Franciscŭ Rakoczi la 1703 a fostŭ încercarea curţii imperiale de a smulge biserica Românilorŭ de sub domnia calvinéscă şi a o alătura la cea catolică. Étă, aşa ajunseră Românii între focŭ şi apă, între ciocanŭ şi nacovală, până la atâta, încâtŭ în cei optŭ anĭ de revoluţiune rakocziană câteva mii de Românĭ luptau sub nume de Curuţĭ (Cruciaţĭ) la Rákoczi, éră alte mii îşĭ aruncau viéţa în şanţŭ sub nume de Lobonţĭ (puşcarĭ) în partea trupelorŭ imperiale regulate. Sciau ei pentru ce şi pentru cine se luptă unii ca şi alţii? Eu mĕ îndoiescŭ fórte.

In totŭ casulŭ unŭ lucru se scie din acei anĭ de perire. Problemă de esistenţă a bisericei Românilorŭ era pusă, spre a fi deslegată. S'a lucratŭ la descurcarea ei aprópe 150 de anĭ între lacrime de sânge, şi a trebuitŭ sĕ ajungă omenimea la unŭ anŭ 1848 pentru ca sĕ fiă tăiată şi nu deslegată.

Voimŭ sĕ cunóscemŭ episódele şi peripetiile acestei tragedii eclesiastice, care s'a petrecutŭ în 150 de anĭ? Se folosimŭ acestea câteva sute de documente câte ne stau la disposiţiune până acuma pentru acéstă parte a istoriei nóstre, sĕ ne adoperămŭ a mai scóte din întunecimea archivelorŭ câtŭ se póte mai multe documente de adevĕrată valóre istorică, din tóte vécurile până unde suntemŭ în stare de a pĕtrunde în trecutulŭ celŭ mai depărtatŭ alŭ naţiunei nóstre şi alŭ ţĕrilorŭ locuite de ea, pentru-că încai succesorii noştri sĕ 'şĭ pótă compune o istoriă pragmatică, care sĕ 'i fiă felinarŭ conducĕtorŭ pe drumulŭ celŭ întunecosŭ alŭ viitorului.

Sibiiŭ, 1 (13) Aprilie 1888.

G. Bariţiu.

Revistă literară.

XI.

Din *Almanachulŭ, editatŭ* de societatea *România Jună*, două novele suntŭ vrednice de pomenitŭ: bobocelŭ de novelă *Bobocelŭ* şi *Frica*: ântêia pentru perfecta măestriă, cu care ne descrie sbuciumările sufletescĭ, aşa cum se manifestă ele în influenţa lorŭ asupra fisicului, în vorbe şi fapte; a doua pentru aberaţiunea, de a face psichologiă în novelă tocmai cum se face în manualele de scólă. *Slavicĭ* nu 'ţĭ spune, că Ghiţă pantofarulŭ e mâniosŭ, dér îlŭ vedĭ că-i mâniosŭ din tăcerea şi récéla, ce 'ndémnă pe Bobocelŭ sĕ plângă; nu-ţĭ declamă despre dragostea de mamă, pentru-că o înţelegĭ pré bine, când preutésa înfruntă pe Ghiţă dicêndu-i „fiară sĕlbatică“ ş. a. m. d. Acésta înséamnă, că novelistulŭ scie sĕ observe pe ómenĭ, sĕ le ghicéscă din vorbă gândulŭ şi din gândurĭ fapta şi sĕ le pĕtrundă inima, cu unŭ cuvêntŭ dovedeşte: *cunóscerea* de ómenĭ. Aci se vede şi superioritatea romanului şi novelei moderne, în care interesulŭ pentru *întêmplărĭ* şi aventurĭ s'a înlocuitŭ cu interesulŭ pentru urmărirea desvoltărei şi corectităţii *caracterelorŭ*. Se înţelege, că acestŭ interesŭ dispare, când autorulŭ nu-i harnicŭ sĕ ne arate sbuciumările sufletului sub manifestaţiile corĕspundĕtóre ale fisicului, de pildă,—séu décă găsesce că-i necesarŭ sĕ 'şĭ esplice scenele,—precum face Zamfirescu în *Frica*, *prin teorii psichologice*. Zamfirescu nu descrie, ci esplică frica, ce a simţit'o căpitanulŭ din novelă în faţa unui cadavru:

„Starea acésta este absolutŭ comună tuturorŭ muritorilorŭ şi în acea minută de neclaritate în care *Eulŭ* este de-a dreptulŭ ameninţatŭ şi fără apĕrare, la *toţĭ ómenii le e frică*. Intru acésta, aşa numită *presenţă de spiritŭ* a unora, stă tocmai în puterea extraordinară, ce o capătă una din complexulŭ turburatŭ alŭ ideilorŭ lorŭ, care porunceşce şi întregŭ organismulŭ ascultă“.

face în privința dogmelorŭ creștine fostulŭ președinte alŭ universitățiĭ imperiale japoneze, cu numele Kotonak. „Dogmele creștine — dice elŭ — suntŭ asemenea unorŭ pilule necunoscute, pe care trebue iute sĕ le înghițŭ, ca sĕ pótă avé efectulŭ doritŭ.“

Mișcarea din Japonia în favórea creștinismului merită deosebita luare aminte a tuturorŭ amicilorŭ culturii.

Literatura.

„Scóla și Familia,“ fóiă pentru părinți și învĕțătorĭ, apare în Brașovŭ odată pe lună și costă 2 fl. pe anŭ, 1 fl. pe o jumĕtate de anŭ. Comitetulŭ de redacțiune este compusŭ din d-nii: Ionŭ *Dariu*, redactorŭ responsabilŭ, Stefanŭ *Iosifŭ*, George C. *Belissimusŭ*, Ionŭ D. *Petrașcu*. — Sumarulŭ Nrului 2 dela 1 (13) Iunie: Sciințele pregătitóre ale pedagogiei. — O voce reformatorică pe terenulŭ învĕțămêntului, de Dr. Petru Spanu. — Nani, nani, puiulŭ Mamii, de G. C. Belissimusŭ. — Lecțiunĭ practice din fisică de I. Dariu. — Insciințare. — Diverse.

„Transilvania“, fóia Associațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ; apare în Sibiiu odată pe lună în mărime de câte 2 cóle și costă 3 fl. pe anŭ pentru cei ce nu suntŭ membri Associațiunei. Redactorŭ: *Georgiu Barițiu*. — Nr. 11—12 cuprinde: Iacobŭ Bologa (necrologŭ), de G. Barițiu. — Despre documentele relative mai alesŭ la istoria bisericéscă a Românilorŭ, de G. Barițiu. — Folosulŭ culturei. — Cuvinte sufletescĭ. — Academia română (însciințare). — In memoria lui Carolŭ Davila, medicŭ generalŭ în România, rĕposatŭ în Augustŭ 1884. — Urméză partea oficială a fóiei, apoi: Bibliografiă, Diverse, Mulțămită publică.

Raportŭ generalŭ

despre activitatea Comitetului de ajutorare cu Abecedare și Legendare a elevilorŭ sĕracĭ dela școlele române rurale din Transilvania și Ungaria propriă.

(Urmare.)

B. De *Ioanŭ Popescu* cerură cărțĭ:

1. Dimitrie Giuruțanŭ inv. în Sânta-Măria (Hid-Almaș), 20 abcd. 10 leg., 2. Teodorŭ Ladoș înv. în Rĕstosnea (lângă Deda) 10 abcd. 6 leg., 3. Alexandru Vladŭ înv. în Bánpatac 11 abcd. și 2 leg., 4. Georgiu Forraș înv. Raportulŭ-mare (l. Simeria) 40 abcdare și 25 leg., 5. Nicolau Sorinca înv. Almaș-Seliște, 5 abcd. 6. Ioanŭ Florea înv. în Hetiurĭ, (lângă Sighișóră) 4 abcd. 13 leg., 7. Teodorŭ Sovrea înv. în Fănață (C. Mănășturŭ) 10 abcd. Cu totulŭ 100 abcd. 46 legendare.

C. de *Blașiu*:

1. Petru Colceriu înv. în Suciagŭ (Clușiu) 10 elementare, 8 leg., 2. Nicodimŭ Rusŭ înv. în Gy-.Vasláb 10 elem. 12 leg. Cu totulŭ 20 elementare, 20 legendare.

D. de *Brașovŭ*:

1. Georgiu Munteanŭ înv. în Pusta Egres (Iara inf.) 20 abcd., 2. Teodorŭ Popŭ înv. M.-Ugra (Kerelö-Szt. Pál) 15 abcd., 3. Michailŭ Bene înv. în Giorocuta (Soporulŭ inf.) 20 abcd. Cu totulŭ 55 abcdare.

Cărți se distribuiră:

A. de *Petri*:

La adresa d-lorŭ: 1. Nechita Suia preotŭ și înv. în Nețŭ (Herina) 10 abcd. 8 leg., 2. Ioanŭ Diugariu înv. în Malinŭ 5 abcd. 5 leg., 3. Nicolau Albu înv. în Thiurea 10 abcd. 6 leg., 4. Georgiu Popŭ înv. în Giumelașŭ 10 abcd. 7 leg., 5. Ioan Ciulanŭ înv. în Cavaș 7 abcd. 5 leg., 6. Ștefanŭ Țarină înv. în Pănceneseĭ 30 abcd. 5 leg., 7. George Hatos înv. în Cățicău 15 abcd. 5 leg., 8. Georgiu Munteanŭ învĕțătorŭ în Pusta Egreșŭ 5 leg., 9. Teodorŭ Bota înv. în Cernescĭ 10 abc. 4 leg., 10. Nicolau Sorinca înv. Almaș-Seliște 2 leg., 11. Laurențiu Micheșŭ înv. în Deșŭ 13 abcdare 5 leg., 12. Teodorŭ Tămasŭ învĕț. în Ocna Deșiului 7 abcd. 3 leg., 13. Teodorŭ Popŭ înv. în M. Ugra 6 leg., 14. Ioanŭ Bota înv. în Cetea (lângă Teușŭ) 10 abcdare 6 leg., 15. Alecsiu Bota înv. în Reteagŭ 10 abcd. 8 leg., 16. Petru Macsim înv. în Ciocmanŭ 9 abcd., 17. Iacobŭ Bota înv. în C.-Mănăsturŭ 5 leg., 18. Alexandru Todoranŭ înv. în Notigŭ 6 leg. Suma 146 abecedare, 91 legendare.

B. Cărțĭ de *I. Popescu* se distribuiră la adresele d-lorŭ:

1. Dimitrie Giuruțanŭ înv. în Sânta-Măriă 10 abcd. 5 leg., 2. Teodorŭ Ladosy înv. în Rĕstosnea 10 abcd. 5 leg., 3. Alexandru Vladŭ înv. în Banpatak 11. abcd. 2 leg., 4. Georgiu Forraș înv. în Rapoltu-mare 10 abcd., 5. Nicolau Sorinca înv. în Almaș Seliste 5 abcd., 6. Ioanŭ Florea înv. în Heturĭ 4 abcd. 5 leg., 7. Teodorŭ Sovrea înv. în. Fânață 9 abecedare. Suma 69 abecedare 17 legendare.

C. Cărțĭ de *Blașŭ* se distribuiră la adresele d-lorŭ:

1. Petru Colceriu înv. în Suciag 11 elementare., 2. Nicodimŭ Rusŭ înv. Gy. Vasláb 15 elementare., 3. Demetriu Tîmbu înv. în Vima-mică 20 elementare., 4. Teodorŭ Hatos înv. în Rugășescĭ 20 elem., 5. Iacobŭ Bota înv. în C. Mănăsturŭ 15 elementare. (NB. Celorŭ de sub 3, 4 și 5. s'au spedatŭ abcdare de Blașiu căcĭ nu mai aveamŭ de ale lui Petri, și după ce ne spuse învĕțătorii respectivĭ că le potŭ folosi I. P. R.) Suma 81 elementare.

(Va urma).

Mulțămită publică.

Subscrisulŭ comitetŭ aduce prin acésta institutului de creditŭ și economii „Albina“ din Sibiiu cea mai profundă mulțămită pentru ajutorulŭ de 100 florenĭ votatŭ prin adunarea generală ținută la 30 Martie a. c. pe séma școlei elementare de fete a Reuniunei nóstre.

Comitetulŭ Reuniunei femeilorŭ române din Sibiiu.

Maria Cosma, președintă, **Dr. Russu**, secret.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Berlinŭ, 16 Iunie. — Împĕratulŭ zace pe patulŭ morții acoperitŭ cu o învĕlitóre albă. Testamentulŭ sĕu e depusŭ la ministeriulŭ curții. Proclamațiunea lui Wilhelm II. se aștéptă după înmormêntare. Berlinulŭ oferă icóna jalei celei mai adêncĭ. Împĕratulŭ a dispusŭ anumitŭ, ca înmormêntarea sĕ se facă în cea mai mare tăcere în biserica din Potsdam. Ministeriulŭ prusianŭ e întrunitŭ în Friedrichskron și noua părechiă împĕrătéscă se află acolo, unde s'au dusŭ și gardele împĕrătescĭ, gardiștii corónei, gardiștii husarĭ și batalionulŭ de instrucțiune. Se dice că înmormêntarea se va face Lunĭ.

Berlinŭ, 16 Iunie. — Legațiunilorŭ germane din străinătate li s'a și notificatŭ suirea pe tronŭ a noului împĕratŭ. Consiliului federalŭ i se va face împărtășire oficială despre ea adĭ. Asemenea se va lua adĭ jurămêntulŭ trupelorŭ. Tóte bursele germane suntŭ închise până Lunĭ. Cadavrulŭ, la dorința împĕrătesei, nu se va secționa. Noulŭ împĕratŭ va purta numele de *Wilhelm alŭ II-lea*. Aséră s'a publicatŭ proclamația stabilită de consiliulŭ de miniștri.

Din parte competentă se asigură, că despre *viitórele relațiunĭ ale Germaniei cu puterile europene încă nu s'a luatŭ nicĭ o decisiune*, dér că deja astădĭ se póte considera ca asigurată și mai presusŭ de orĭ ce îndoiélă continuarea raporturilorŭ intime regulate prin tractatulŭ dintre Germania și Austro-Ungaria.

Parisŭ, 16 Iunie. Foile dedică articulĭ forte simpaticĭ memoriei rĕposatului împĕratŭ alŭ Germaniei, pe noulŭ împĕratŭ îlŭ întîmpină însĕ cu ne'ncredere.

Viena, 16 Iunie. Maies. Sa împĕratulŭ a esprimatŭ condolențele sale ambasadorului germanŭ prin telegramă.

Roma, 16 Iunie. In cameră ministrulŭ-președinte Crispi a ținutŭ o vorbire mișcătóre în memoria lui Fridericŭ III.

Londra, 16 Iunie. Prințulŭ și princesa de Wales plécă astă séră împreună cu fiiulŭ lorŭ la Berlinŭ.

CUNUNIĂ.

Mâne, în 5 (17) Iunie, la 4 óre p. m. d-lŭ *George Carolŭ Gaertner* îșĭ va serba cununia sa cu d-ra *Maria I. Martinovicĭ* în biserica S-lui Nicolae din locŭ.

Vocĭ din publicŭ.*)

Recunoscință. Subscrisulŭ mĕ simțŭ datorŭ a-mĭ esprima pe acéstă cale sentimentulŭ meu de recunoscință față cu d-lŭ medicŭ din Brașovŭ Dr. Flechtenmacher, pentru-că a scrutŭ sĕ-mĭ scape dela mórte tinera mea copilă, care suferea în duplă peripneumoniă și la a căreia re'nsănĕtoșare abia mai puteam spera.

Predealŭ, 1 (13) Iunie 1888.

Bolliacŭ,
locotenentŭ în armata română.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacția nu e responsabilă.

Cursulŭ piețeĭ Brașovŭ
din 16 Iunie st. n. 1888

Bancnote românescĭ	Cump.	8.48	Vênd.	8.51
Argintŭ românescŭ .	„	8.42	„	8.46
Napoleon-d'orĭ . . .	„	10.01	„	10.04
Lire turcescĭ . . .	„	11.32	„	11.37
Imperialĭ	„	10.32	„	10.37
Galbinĭ	„	5.89	„	5.92
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	98.50
Ruble rusescĭ . . .	„	109.—	„	110.
Discontulŭ	$6^1/_2$—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena
din 15 Iunie st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	99.25
Renta de hârtiă 5%	86.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare .	151.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) . .	95.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) . .	126.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . .	115.—
Bonurĭ rurale ungare	105.—
Bonurĭ cu clasa de sortare	104.90
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timișŭ . .	104.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.75
Bonurĭ rurale transilvane	104.30
Bonurĭ croato-slavone	104.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	99.50
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	125.50
Losurile pentru regularea Tisei și Seghedinului	124.60
Renta de hârtiă austriacă	79.15
Renta de argintŭ austriacă	80.90
Renta de aurŭ austriacă	109.70
Losurĭ din 1860	137.—
Acțiunile băncei austro-ungare . . .	859.—
Acțiunile băncei de creditŭ ungur. .	282.50
Acțiunile băncei de creditŭ austr. .	284.90
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.95
Napoleon-d'orĭ	10.03
Mărcĭ 100 împ. germane	62.—
Londra 10 Livres sterlinge	126.45

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureșianu.

Póte fi, dér nu în novelă, ci 'n manuale de psichologiă! Deosebirea acésta în folosirea psichologiei pentru operele de artă e atâtŭ de importantă, încâtŭ am credutŭ de lipsă sĕ o indicŭ pentru cei ce nu suntŭ deprinșĭ cu citirea mai atentă a producerilorŭ realiste mai alesŭ acum, că *Almanachulŭ*, unde suntŭ publicate novelele acestea, se află în mânile tuturora...

Décă urmărescĭ apoi, călăuzitŭ de astfelŭ de criterii, povestirile *originale*, ce se publică la noi, te convingĭ că acésta e partea mai slabă a lorŭ: lipsa de adêncime în observațiă, séu prea desŭ și necunoscința deplină a vieței sufletescĭ a omului. In schimbŭ autorii ne povestescŭ întêmplărĭ de totŭ felulŭ și décă au scrisŭ într'o limbă mai corectă, mai plină de armoniă, au și începutŭ a se da credinței, că au făcutŭ ceva bunŭ, de valóre și nu vĕdŭ, că décă au ceva *formă*, nu au și *cuprinsŭ*. *materiă* și mai uită că materia are traiŭ ér formele góle se prăpădescŭ ca beșicele de săpunŭ.... De aceea îțĭ cade bine, décă printre producerile nóstre întêlnescĭ câte una, de unde vedĭ, că autorulŭ a priceputŭ curentulŭ, în care ne-au cuprinsŭ vremile și'n care s'au pusŭ măeștrii romanului și novelei și décă mai vedĭ, că are și putere sĕ producă ceva.

Sentimentulŭ acesta l'am avutŭ cetindŭ novela d-lui *I. C. Panțu, Logofĕtulŭ Mateiu*.*) Și d-lŭ Panțu șĭ-a alesŭ de obiectŭ alŭ observațiunilorŭ sale pe omulŭ din poporŭ, și dênsulŭ caută sĕ-i pricépă cuprinsulŭ gândirilorŭ și simțirilorŭ lui și sĕ ne înfățișeze viéța lui privită din tóte părțile. Ținênd în frîu fantasia, se silesce a ne desvĕli adevĕrulŭ deplinŭ și de aceea abia se'ncumĕtă a trece odată marginile celei mai hotărîte realitățĭ. Naturală este decĭ urmarea, că „intrigele interesante“, ce se pretindŭ *pe la noi*, ca o *conditio sine qua non* a novelei, lipsescŭ, și'n loculŭ lorŭ primimŭ unŭ desnodămêntŭ firescŭ. cum se și face pe la țéră.

Cuprinsulŭ novelei acesteia e următorulŭ: Logofĕtulŭ Mateiu iubesce pe Maruța; bănuelile, ce'i le deștéptă unŭ interesatŭ mașinistŭ și pizmósa Rădiță i se întărescŭ după ce i se pare, că Maruța nu roșește, când o desmierdă coconașulŭ Manolache și acum se hotăreşte cu greu sĕ se însóre cu altă fată. Impresia, ce-i face momentulŭ, când nu găsește în ladă o cămașe curată de primenélă — Măruța nu i le mai spăla, căcĭ plecase cu cocóna Eleftera la o viă — îi readuce dragostea în inimă și și părerea de rĕu, și elŭ vrea sĕ se întórcă la Maruța, dér Maruța se măritase. Décă Mateiu „glumise“, ea vrù sĕ fiă mai cuminte de-aci încolo.

Imprejurulŭ acestei idei se înșiră scenele, caracteristice pentru loculŭ unde se petrece acțiunea, pentru viéța de pe Bărăganŭ. Viéța acésta e cam monotonă; dér monotonia unorŭ repețirĭ de sceneriă din novelă se perde față de interesulŭ ce-lŭ ai pentru caracterele bine schițate. Cu aceste caractere se potrivescŭ deplinŭ faptele, ce resultă consequentŭ unele din altele. Dér motivele lorŭ mi se parŭ uneorĭ prea căutate, de pildă la p. 33 precum asemenĭ mi se pare că pentru caracterisarea bucătarului George scena dela p. 74—75 e de prisosŭ, după ce elŭ se caracteriséză destulŭ de bine și de frumosŭ în dialogulŭ dela p. 37. Este și o scenă, ce nu-i presentată cu atâta măestriă, încâtŭ sĕ nu jignéscă și sĕ nu stea mărturiă, că nu totŭ ce-i adevĕratŭ îșĭ are locŭ într'o lucrare artistică, deși ceremŭ de altfelŭ dela o operă de artă sĕ fiă și adevĕrată....

Acesta-i și astfelŭ este povestitŭ cuprinsulŭ *Logofĕtului Mateiu;* corĕspundĕtorŭ acțiunei și firei personagelorŭ din novelă e și stilulŭ simplu, dér corectŭ; cuprinsulŭ nu face nicĭodată jertfe formei și eu credŭ, că-i bunŭ semnŭ, că autorulŭ nu alérgă la retoriceștile mijlóce, ce se folosescŭ pe la noi de obiceiu, pe unde cuprinsulŭ lipsesce..

D-lŭ *Panțu* face parte din generația tênĕră și n'a scrisŭ multŭ. Așŭ greși decĭ, décă așŭ cerea sĕ-i socotescŭ valórea cantitativă a talentului sĕu. Pentru acésta trebue sĕ mai așteptămŭ și alte scrierĭ dela dênsulŭ. Mĕ mulțămesc numai a mai accentua odată, că din mulțimea de scrierĭ fără direcțiă, ce se publică la noi, începuturile d-lui Panțu suntŭ *conscii* de direcția lorŭ.

Pornindŭ dela „Bobocelŭ“ alŭ lui *Slavicĭ*, am voitŭ sĕ arĕtŭ anume pe ce pune și d-lŭ Panțu temeiulŭ în scrierea unei novele.

G. B. Duică.

*) *Logofĕtulŭ Mateiu*, novelă de I. C. Panțu, (105 pag. 8°) Brașovŭ. Tipografia Alexi. 1887.

Nru. 6675—1888 14,3—3

Publicaţiune!

In spitalulŭ civilŭ din locŭ, provĕḑutŭ cu dreptulŭ de publicitate, are sĕ se dea pe cale de oferte minus-oferentului alimentarea bolnavilorŭ pe durată de $1^1/_2$ anŭ, şi anume din 1 Iulie a. c. până în 31 Decemvrie 1889.

Competenţii pentru acéstă întreprindere au sĕ-şĭ aştérnă la primarulŭ orăşenescŭ din locŭ ofertele timbrate şi sigilate până în 22 Iunie a. c. după-prânḑŭ la 6 óre.

La ofertŭ are sĕ se alăture unŭ vadiu de 100 fl. v. a. séu în banĭ gata, séu în libele de depunerĭ la institutele băuescĭ din locŭ séu hârtii de preţŭ valoróse pentru cauţiune, cuprinḑêndŭ ofertulŭ totŭ-deodată şi dechiaraţiunea oferentului, cumcă acestuia 'i suntŭ cunoscute condiţiunile de ofertŭ şi că se supune lorŭ.

Condiţiunile de ofertŭ se potŭ vedé în tótă ḑiua dela 9—12 ore a. m. la subscrisulŭ magistratŭ. în biroulŭ senatorului magistratualŭ Alfred Schnell.

Braşovŭ, 12 Iunie 1888.

Magistratulŭ orăşenescŭ.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Domnii, ce se abonéză din nou, sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei," precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

„Administraţiunea Gaz. Trans"

Tipografia A. MUREŞIANU Braşovŭ.